
Лавришин Наталія Василівна, бібліотекар Наукової бібліотеки ДВНЗ
«Ужгородський національний університет»

УДК027.7+021.2:001.895

Тези:

**ЗБЕРЕЖЕННЯ КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ – НЕЗМІННА МІСІЯ
СУЧАСНОЇ УНІВЕРСИТЕТСЬКОЇ БІБЛІОТЕКИ**

Н. В. Лавришин

Ужгородський національний університет
Наукова бібліотека

Анотація: в тезах аналізується місія сучасної бібліотеки вищого закладу освіти України у збереженні культурної спадщини держави, що полягає не лише у її збереженні, а й в примноженні та адаптації бібліотечної роботи на засадах сучасних інформаційних технологій.

Ключові слова: *університетська бібліотека, місія бібліотеки, інформаційні технології, інформатизація бібліотеки, бібліотечні інновації.*

Головним сучасним аспектом діяльності, розвитку й місії сучасної бібліотеки є збереження видавничої спадщини та надання інформаційної допомоги своїм користувачам. Дана обставина обумовлена переходом до інформаційного суспільства, що базується на знаннях як основі соціально-культурної цінності.

Інформатизація суспільства привела не тільки до соціального усвідомлення ролі інформації в системі стратегічних ресурсів, що визначають рівень розвитку держави та громадянського суспільства, а й висунула бібліотеки в авангард найбільш значимих з точки зору задоволення

суспільних потреб джерел формування та надання інформаційних ресурсів. Роль сучасних бібліотек вищих навчальних закладів в цьому процесі актуалізується тим, що вони є документно-інформаційною складовою освітнього, наукового і педагогічного процесу університету.

Упродовж своєї історії університет покладається на бібліотечний супровід не дарма. Формування уявлень про соціальне призначення бібліотеки вищого навчального закладу завжди проходить під безпосереднім впливом досвіду, розвитку науки й освіти. Соціальна практика визначила потреби в розвитку освітньої місії створюваних вищих навчальних закладів, яка збагачувала особистість духовно, вивільняла її творчі здібності. Традиційно ця тенденція базувалася на книжковій вченості, вихідною передумовою якої стала значна роль книги. В рамках цієї тенденції розроблялися ідеали класичної університетської освіти, зароджувалися погляди на призначення бібліотеки навчального закладу, особливо її галузевих відділів [3].

Бібліотека університету відіграє значну роль і у формуванні та збереженні духовної культури, в залученні до культурної спадщини студентської молоді. Вона є частиною системи вищої освіти – історично сформованого соціального інституту, відповідального за успадкування, накопичення і відтворення наукових знань, культурних цінностей і норм. Сутнісні соціальні функції університетської бібліотеки залишилися незмінними. Це задоволення освітніх запитів, збереження і надання затребуваної інформації. Але разом із цивілізаційною трансформацією змінюються й профільні акценти, що визначають соціальну роль університетських бібліотек. Якщо на початковому етапі їхнього розвитку суспільство ініціювало головним чином їхню просвітницьку та освітню роль, то на сучасному етапі розвитку суспільства пріоритетною стала інформаційна функція.

З моменту появи перших бібліотек при вищих навчальних закладах місія бібліотеки полягала в освіті широких верств населення. Науково-технічні, інформатизаційні, екологічні, культурні зміни, світові кризові явища не могли не вплинути на місію університетської бібліотеки.

На сучасному етапі існує принципова відмінність поняття «місія бібліотеки» від прийнятих раніше у вітчизняному бібліотекознавстві дефініцій «роль», «соціальне призначення». Це пов'язано зі змінами в теорії соціального управління, з усвідомленням значущості організаційної культури бібліотечної теорії та практики. Відповідно до сучасного бібліотекознавства

питання призначення, ролі, цілей бібліотеки належать до сфери управління нею. У цьому і вбачаємо комплексність «місіонерства» університетської бібліотеки. Суспільне визнання цього факту вимагає впровадження терміну «місія» в теорію бібліотек вищих навчальних закладів, а також визначення його змісту щодо бібліотек цього виду з урахуванням сучасних реалій. Адаптуючи положення теорії соціального управління про місію організації до специфіки університетської бібліотеки, слід визначити, що місія є чимось більшим, ніж визначення ролі бібліотеки навчального закладу, і виступає як мета, яка об'єднує значну кількість ролей університетської бібліотеки як системи. Значення місії для бібліотеки університету в тому, що, висловлюючи сенс її існування, вона орієнтує в єдиному напрямку інтереси та очікування як університету, так і суспільства в цілому [1].

У наш час визначальними факторами соціального розвитку постали технологізація, глобалізація та інформатизація суспільства, що проявляється в зростаючому взаємозв'язку різних регіонів світу, розвитку всесвітньої мережі виробництва та інформації, розширенні можливостей інформаційного середовища. Сьогодні процес індивідуалізації особистості, пов'язаний зі зростаючою різноманітністю норм і цінностей, стилів життя і культурного вираження. Вплив цих факторів на систему вищої освіти проявляється в кардинальних перетвореннях в її соціально-культурному контексті, що виразилося в зміні парадигми освіти. Основним змістом її на сучасному етапі стає конкретна, спеціальна, професійна освіта, спрямована на вирішення чітко поставлених практичних завдань, що мають на меті досягнення прагматичних цілей.

Бібліотека університету здатна трансформуватися в базовий структурний центр для інформаційного забезпечення поточних освітніх, науково-дослідних і педагогічних процесів та стимулювання їх потенційного розвитку, створення умов для постійного отримання та поновлення знань, орієнтованих на потреби науково-технічного розвитку перспективного майбутнього. Результати функціонування бібліотеки університету повинні задавати перспективи наукової діяльності вищої школи, служити інформаційною основою, що стимулює інноваційні зміни, спрямовані на поліпшення якості функціонування освітньої системи в цілому. Враховуючи досвід і міркування фахівців [2], можемо припустити, що найбільш істотними практичними напрямками, які сприяють повноцінному втіленню ролі і завдань бібліотек вищих навчальних закладів на сучасному етапі, у створенні умов для їхнього розвитку є наступні:

-
- комп'ютеризація бібліотечних процесів;
 - електронізація інформаційних ресурсів бібліотек вищих навчальних закладів;
 - інтеграція інформаційних ресурсів;
 - розвиток засобів доступу користувачів до електронних каталогів вітчизняних і зарубіжних бібліотек, а також до інших інформаційних ресурсів;
 - розробка та впровадження нових інформаційних технологій доставки документів на базі сучасних засобів телекомунікацій [2].

Вищеназвані фахові механізми забезпечують просування і розвиток бібліотечної справи в університеті, сприяють практичній реалізації місії бібліотеки вищого навчального закладу. Відтак, еволюція місії бібліотек вищих навчальних закладів відбувається за рахунок стрімкого розвитку інформаційних функцій, акумулювання сторонніх і створення власних інформаційних ресурсів, надання доступу до національних і світових інформаційних мереж.

Сьогодні інтерес до філософського осмислення місії, ролі та функцій університетської бібліотеки в інформаційному суспільстві є надзвичайно актуальним. Свідченням цьому є проведення різноманітних конференцій, семінарів та вебінарів на цю тематику, зміцнення міжвузівських й міжнародних контактів фахівців та працівників бібліотек. Це дає можливість адаптувати свою діяльність відповідно до завдань вищих навчальних закладів і суспільних запитів та уявленням про специфіку їхнього функціонування, що сприяє посиленню їх ролі у формуванні та збереженні духовної культури, залученню читачів до культурної спадщини, забезпечення наступності культури та суспільного розвитку.

Не стоїть осторонь глобальних змін і Наукова бібліотека Ужгородського національного університету – провідний сектор науково-освітнього супроводу вищої школи в Україні [4].

Бібліотека, в незалежності від її специфіки та підпорядкування, впевнено дотримується пріоритету своєї роботи – збереження надбання людства та надання доступу до інформаційних джерел. Допомагають їй в цьому різноманітні форми інформаційних технологій: оцифрування видань, створення та поширення інформаційних ресурсів, доступ до електронних баз, відкриття та підтримка сайту, присутність сторінок в соцмережах, дослідження наукометричних показників вузу та кожного вченого університету. Це далеко не повний перелік інформаційних можливостей

університетської книгозбірні, але незмінною була і залишиться основна місія бібліотеки – зберегти культурну спадщину та знання, залишені попередніми поколіннями та творцями прогресу сьогодення.

Література:

1. Библиотека университета: билет в завтра. *Университетская книга: информационно-аналитический журнал*. 2018. 26 нояб. URL: <http://www.unkniga.ru/biblioteki/vuzbiblio/8927-biblioteka-universiteta-bilet-v-zavtra.html>.

2. Бібліотеки та інформаційні ресурси у сучасному світі науки, освіти та культури : матеріали наук.-практ. конф., м. Севастополь, 7–10 жовт. 2013 р. Севастополь : Купол, 2013. 192 с.

3. Ковалевич І. М., Ланцева Н. В. Роль і місце бібліотеки в системі вищого навчального закладу на прикладі галузевого відділу обслуговування. URL: http://www.library.univ.kiev.ua/ukr/for_lib/konf-2015-6/kovalevich.pdf.

4. Ужгородський національний університет. Наукова бібліотека: Офіційний сайт. URL: <http://www.lib.uzhnu.edu.ua/>.

СОХРАНЕНИЕ КУЛЬТУРНОГО НАСЛЕДИЯ – НЕИЗМЕННАЯ МИССИЯ СОВРЕМЕННОЙ УНИВЕРСИТЕТСКОЙ БИБЛИОТЕКИ

Н. В. Лавришин

Ужгородский национальный университет
Научная библиотека

Аннотация: в тезисах анализируется миссия современной библиотеки высшего учебного заведения Украины, которая заключается не только в сохранении культурного наследия страны, но и в приумножении и адаптации работы библиотеки к современным информационным технологиям.

Ключевые слова: университетская библиотека, миссия библиотеки, информационные технологии, информатизация библиотеки, библиотечные инновации.

PRESERVATION OF THE CULTURAL HERITAGE - A CONSTANT MISSION OF A MODERN UNIVERSITY LIBRARY

N. Lavryshyn

Uzhhorod National University
Scientific Library

Annotation: the abstract analyzes the mission of a modern library of a higher educational institution of Ukraine, which consists in preserving the cultural heritage of the country, which consists not only in preserving, but also in multiplying and adapting its work to modern information technologies.

Keywords: *university library, library mission, information technology, library informatization, library innovations.*